EKOFİLM
SÜRDÜRÜLEBİLİR YAPIM PLATFORMU

FİLM VE MEDYA EĞİTİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK YOL HARİTASI

Sürdürülebilir Film Yapımı ve Eğitim Uygulamaları Çalıştayı Raporu

Aralık 2025

EKOFİLM

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAPIM PLATFORMU

British Council Going Global Partnerships Programı tarafından desteklenen "Sinema ve Medya Sektörlerinde Çevresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek" başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır.

BRITISH COUNCIL

Proje Ortakları

ÇEVRECİ BEŞERİ BİLİMLER
KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ

Brunel University London

Proje Destekçileri

YAPIMLAB

ATLANTİK FİLM

yuvam dünya

YAKEM

serpil altın FİLM

EKOFİLM
SÜRDÜRÜLEBİLİR YAPIM PLATFORMU

Hazırlayanlar

Dr. Ekin Gündüz Özdemirci
Nurten Bayraktar

Katkı Sağlayanlar

Prof. Dr. Âlâ Sivas Gülçur
Prof. Dr. Nihan Gider Işıkman
Prof. Dr. Nazlı Eda Noyan
Doç. Dr. Ergin Şafak Dikmen
Doç. Dr. Nilay Erbalaban
Dr. Cansu Öksüz Karademir
Dr. Deniz Oğuzcan
Dr. Eda Türkay
Dr. Lalehan Öcal
Dr. Simge Gökbayrak Yelken

Copyright (C) 2025. EkoFilm: Sürdürülebilir Yapım Platformu. Creative Commons "BY-NC-SA" (Atıf-GayriTicariAynıLisanslaPaylaş) Lisansı ile lisanslanmıştır.

GİRİŞ

Film ve medya sektörleri, hem yaratıcı üretim süreçlerinde hem de altyapı kullanımlarında yüksek enerji, su ve malzeme tüketimiyle çevresel etki oluşturuyor. Sürdürülebilir yapım yaklaşımı, bu etkilerin azaltılmasını ve çevresel sorumluluk bilincinin üretim kültürüne yerleşmesini hedefliyor.

25 Eylül 2025 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen "Sürdürülebilir Film Yapımı ve Eğitim Uygulamaları" başlıklı çalıştay, film ve medya eğitiminde sürdürülebilirlik konusunu uluslararası bir çerçevede ele almak amacıyla düzenlendi. Çalıştay, British Council Going Global Partnerships Programı tarafından desteklenen ve Kapadokya Üniversitesi Çevreci Beşeri Bilimler Merkezi ile Londra Brunel Üniversitesi ortaklığında yürütülen "Sinema ve Medya Sektörlerinde Çevresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek" başlıklı proje kapsamında gerçekleştirildi. Proje kapsamında kurulan EkoFilm Sürdürülebilir Yapım Platformu çalıştaya ev sahipliği yaptı.

GİRİŞ

Etkinliğin amacı, sürdürülebilir yapım uygulamalarının film ve medya eğitimine entegrasyonunun önemini Birleşik Krallık ve Türkiye'den örneklerle tartışmaya açmak ve bu alanda geliştirilebilecek stratejiler üzerine düşünmekti. Birleşik Krallık film endüstrisinde sürdürülebilirlik alanında öncü bir konuma sahip BAFTA albert Konsorsiyumu'nun eğitim partnerlerinden biri olan Londra Brunel Üniversitesi'nden proje ortaklarının da katılımıyla gerçekleşen bu buluşma, üniversitelerin ilgili bölümlerinden ve sektörel eğitim kurumlarından eğitmenlere açık olarak düzenlendi.

Program kapsamında, Birleşik Krallık ve Türkiye'de yürütülen sürdürülebilirlik odaklı eğitim girişimlerine dair kısa sunumların ardından yapılandırılmış sorular eşliğinde bir çalıştay oturumu gerçekleştirildi. Katılımcıların görüşleri toplandı ve elde edilen veriler bu raporun temelini oluşturdu.

Türkiye'de film ve medya eğitiminin sürdürülebilir geleceğine yönelik bir yol haritası geliştirmeyi hedefleyen bu önemli etkinlikte, katılımcıların bilgi ve deneyimlerinden sağlanan katkılar, gelecekteki iş birlikleri ve uygulamalar için değerli bir kaynak teşkil ediyor.

1. YÖNTEM

Çalıştay, odak grup görüşmeleriyle yürütülmüştür. Katılımcılar sürdürülebilir film yapımı ve eğitim uygulamalarına dair önceden belirlenen tematik sorulara grup tartışmaları yoluyla yanıt verdi. Elde edilen veriler nitel olarak çözümlenmiş, ortak temalar ve tekrar eden kavramlar belirlenmiştir.

Sorular;

1. Farkındalık düzeyi,
2. Eğitim müfredatı,
3. Öğrenci uygulamaları,
4. Sektör işbirliği,
5. Eğitim modelleri,
6. Üniversite-AR-GE ilişkisi

başlıklarında gruplanmıştır.

2.1. Sürdürülebilir Film Yapımı Farkındalığı

Katılımcılar, sürdürülebilir yapım kavramının Türkiye'de henüz gelişmekte olduğunu; özellikle film okulları, yapım şirketleri ve kamu destek mekanizmalarında konunun sistematik biçimde ele alınmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte genç kuşak sinemacıların çevresel duyarlılıklarının arttığı ve bu konudaki farkındalık çalışmalarının etkili olduğu vurgulanmıştır. Sürdürülebilirlik, yalnızca çevresel değil; ekonomik ve sosyal boyutlarıyla da ele alınması gereken bütüncül bir kavram olarak değerlendirilmiştir.
Anahtar temalar: farkındalık eksikliği, yeni kuşak duyarlılığı, bütüncül yaklaşım ihtiyacı.

2.2. Eğitim Müfredatına Entegrasyon

Çalıştayda elde edilen bulgulara göre, Türkiye'deki film eğitimi programlarının büyük çoğunluğunda sürdürülebilir yapım konusu henüz doğrudan bir ders olarak yer almamaktadır. Ancak bazı derslerde bu tema dolaylı biçimde, örneğin çevre, toplumsal sorumluluk veya üretim süreçleriyle ilgili tartışmalar aracılığıyla ele alınmaktadır.
Katılımcılar, sürdürülebilirlik konusunun film ve medya müfredatına iki temel yolla entegre edilebileceğini belirtmiştir:

1. Disiplinlerarası Modüller:
"Sürdürülebilir Film Yapımı", "Ekoeleştiri ve Görsel Kültür", "Çevresel Etki Analizi" gibi seçmeli derslerin açılması önerilmiştir. Bu modüller, öğrencilerin hem çevresel farkındalık kazanmasını hem de sektörel sürdürülebilirlik ilkelerini kavramasını destekleyebilir.
2. Uygulamalı Stüdyo Dersleri:
Uygulama temelli derslerde öğrencilerin kısa film projeleri için sürdürülebilirlik planı hazırlamaları, karbon ayak izi ölçümü yapmaları ve sürdürülebilir prodüksiyon standartlarını uygulamaları önerilmiştir. Bu yaklaşımın, sürdürülebilirlik bilincini üretim pratiğiyle birleştiren deneyimsel bir öğrenme süreci oluşturacağı vurgulanmıştır.
Anahtar temalar: ders entegrasyonu, uygulamalı öğrenme, modüler eğitim yapısı.

2.3.Öğrenci Uygulamaları ve Altyapı

Çalıştayda, öğrencilerin sürdürülebilir yapım pratiğini doğrudan deneyimleyebilmeleri için üniversitelerdeki fiziksel ve teknik altyapının güçlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu kapsamda, enerji verimli ekipmanların kullanımı, geri dönüşüm ve atık ayrıştırma sistemlerinin etkinleştirilmesi ve yeniden kullanılabilir set malzemelerinin üretim süreçlerine dâhil edilmesi gibi uygulamaların eğitim ortamına entegre edilmesi önerilmiştir.

Katılımcılar, öğrencilerin bu deneyimi somut olarak yaşayabilmeleri için küçük ölçekli pilot projelerin hayata geçirilmesinin etkili olacağını belirtmiştir. Bu tür projeler, sürdürülebilirlik ilkelerinin yalnızca teorik düzeyde değil, üretim sürecinin her aşamasında uygulanabilir olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Ayrıca, öğrenci projelerinde "sürdürülebilir yapım danışmanlığı" desteği sağlanmasının hem farkındalık hem de profesyonel uygulama açısından faydalı olacağı ifade edilmiştir. Bu danışmanlık mekanizmasının, öğrencilerin projelerinde çevresel etkileri değerlendirmelerini, kaynak kullanımını planlamalarını ve karbon ayak izini hesaplamalarını kolaylaştıracağı vurgulanmıştır.

Bu doğrultuda, üniversitelerin üretim altyapısını çevresel sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu hâle getirmesi; aynı zamanda öğrencilere sürdürülebilir yapım süreçlerini deneyimleme olanağı sunan uygulamalı öğrenme modelleri geliştirmesi önerilmektedir.

Anahtar temalar: kampüs altyapısı, yeşil ekipman, pilot öğrenci projeleri.

2.4.Eğitim–Sektör İşbirliği

Katılımcılar, sürdürülebilir film yapımının gelişebilmesi için üniversiteler ile sektör arasında aktif, sürekli ve karşılıklı faydaya dayalı bir köprü kurulmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, akademik bilgi üretimi ile sektör pratiklerinin buluşabileceği ortak platformların oluşturulması önemli görülmüştür.

Önerilen işbirliği alanları arasında:

- Yapım şirketlerinin öğrenciler için sürdürülebilir yapım staj programları oluşturması,
- Film festivalleri ve medya platformlarında "sürdürülebilir yapım" temalı özel ödül kategorilerinin artırılması,
- Ortak seminerler, atölyeler ve uygulamalı projelerin düzenlenmesi yer almaktadır.

Bu tür girişimlerin, öğrencilerin sürdürülebilir yapım pratiklerini gerçek üretim koşullarında deneyimlemelerine imkân sağlayacağı; aynı zamanda sektör temsilcilerinin üniversitelerle ortak çalışarak yeni standartların ve ölçütlerin gelişmesine katkıda bulunacağı belirtilmiştir.
Anahtar temalar: staj programları, sektör ortaklıkları, festival teşvikleri.

2.5. Sektöre Yönelik Eğitim Modelleri

Çalıştayda, sürdürülebilir yapım kültürünün yaygınlaştırılması için yalnızca öğrencileri değil, sektör profesyonelleri de kapsayan bütüncül bir eğitim yaklaşımına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, sektörde aktif olarak çalışan profesyonellere yönelik kısa süreli sertifika programlarının, çevrim içi eğitimlerin ve uygulama temelli atölyelerin yaygınlaştırılmasının önemine dikkat çekmiştir. Bu tür programların, sektördeki farkındalığı artıracağı ve sürdürülebilir yapım ilkelerinin pratikte daha geniş bir tabana yayılmasını sağlayacağı ifade edilmiştir.

Ayrıca Türkiye'de bu alanda faaliyet gösteren EkoFilm Sürdürülebilir Yapım Platformu tarafından sektöre yönelik geliştirilen eğitim materyalleri, rehberler ve karbon ölçüm aracı gibi materyallerin sürekli olarak güncellenmesi ve geliştirilmesine yönelik sürdürülebilir destek modellerinin kurulması gerektiği belirtilmiştir. Bu gibi yapıların, hem bilgi paylaşımı hem de sürdürülebilirlik standartlarının uygulanması açısından önemli bir destek mekanizması sunabileceği vurgulanmıştır.
Katılımcılar ayrıca uluslararası iyi örneklerin — BAFTA Albert, Green Film, Ecoprod gibi öncü modellerin — incelenerek bunlardan elde edilen deneyimlerin yerel bağlama uyarlanması gerektiğini önermiştir. Böylelikle, Türkiye'nin sektörel ve kültürel koşullarını inceleyen yerel veriler, buna uygun yerel eğitim materyalleri ve uygulama kılavuzları hazırlanarak, sürdürülebilir yapımın hem eğitim hem de üretim süreçlerinde kurumsallaşması hedeflenmektedir.
Anahtar temalar: sertifika programları, çevrim içi eğitim, yerelleştirme.

2.6. Üniversiteler ve AR-GE Çalışmaları

Çalıştayda, sürdürülebilir yapım uygulamalarının yalnızca pratik üretim süreçleriyle sınırlı kalmaması, aynı zamanda bilimsel araştırma ve geliştirme (AR-GE) alanında da ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, sürdürülebilir film yapımının akademik düzeyde incelenmesinin sektörel dönüşüm için sağlam bir bilgi altyapısı oluşturacağına dikkat çekmiştir.

2.BULGULAR

Bu doğrultuda, üniversitelerin film üretim süreçlerinde karbon emisyonu ölçüm yöntemleri geliştirmesi, veri tabanları oluşturması ve nicel-nitel analizlere dayalı araştırmalar yürütmesi önerilmiştir. Bu araştırmalar, film üretiminin çevresel etkilerini görünür kılarak sektörün ölçülebilir ve izlenebilir sürdürülebilirlik hedefleri belirlemesine katkı sağlayacaktır.

Ayrıca üniversitelerin AR-GE projeleri aracılığıyla sektöre bilimsel bilgi, teknik araçlar ve çevresel etki analizleri sunmasının film endüstrisinde sürdürülebilirlik standartlarının yerleşmesine destek olacağı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, akademi ile sektör arasında kurulacak veri temelli işbirliklerinin yalnızca çevresel etkilerin azaltılmasını değil, aynı zamanda yenilikçi üretim teknolojilerinin ve düşük karbonlu film yapım modellerinin geliştirilmesini teşvik edeceği vurgulanmıştır.

Anahtar temalar: bilimsel araştırma, veri temelli yaklaşım, ulusal raporlama.

3.ÖNERİLER

Kısa Vadeli

- Film okullarında "Sürdürülebilir Yapım Farkındalık" etkinlikleri düzenlenmesi.
- Öğrenci projelerinde sürdürülebilirlik kriterlerinin proje değerlendirme süreçlerine eklenmesi.
- Üniversite kampüslerinde sürdürülebilir set uygulamaları için pilot alanlar oluşturulması.

Orta Vadeli

- "Sürdürülebilir Film Yapımı" başlıklı seçmeli derslerin açılması.
- Üniversite-sektör-sivil toplum iş birliğiyle sertifika programlarının başlatılması.

Uzun Vadeli

- Sürdürülebilir film yapımı üzerine akademik araştırma ve veri tabanının oluşturulması.
- Uluslararası eğitim iş birliklerinin güçlendirilmesi.

4.DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

"Sürdürülebilir Film Yapımı ve Eğitim Uygulamaları" başlıklı çalıştay, Türkiye'de film ve medya eğitiminde sürdürülebilir yapım ilkelerinin sistematik biçimde ele alınması için önemli bir değerlendirme, paylaşım ve işbirliği zemini oluşturmuştur. Etkinlik boyunca yapılan tartışmalar, hem akademik hem de sektörel düzeyde dönüşümün gerekliliğini ortaya koymuştur.

Katılımcılar, bu dönüşümün kalıcı ve etkili olabilmesi için eğitim kurumları, sektör paydaşları ve politika yapıcılar arasında güçlü bir işbirliği ağı kurulmasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Üniversitelerin müfredat düzenlemeleri, sektörün sürdürülebilir üretim standartlarını benimsemesi ve sivil girişimlerin farkındalık artırıcı çalışmaları, bütüncül bir dönüşüm sürecinin temel bileşenleri olarak öne çıkmıştır.

Sürdürülebilir yapım ilkeleri yalnızca çevre dostu prodüksiyon modellerinin geliştirilmesine hizmet etmemekte, aynı zamanda öğrenciler ve profesyoneller arasında etik, sorumlu ve bilinçli bir üretim kültürünün oluşmasını da teşvik etmektedir. Bu yaklaşım, sinema ve medya alanında çevresel duyarlılığın yanı sıra toplumsal sorumluluk bilincini de güçlendirmekte, geleceğin yaratıcı endüstrilerine yön verecek yeni bir değer sistemi inşa etmektedir.

Sonuç olarak, bu çalıştaydan elde edilen görüş ve öneriler, Türkiye'de film ve medya eğitiminin sürdürülebilir bir çerçevede yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacak bir yol haritasının ilk adımlarını oluşturmuştur. Bu doğrultuda, akademi, sektör ve politika düzeyinde ortak stratejiler geliştirilmeye devam edilmesi, sürdürülebilir yapım kültürünün kurumsallaşması açısından büyük önem taşımaktadır.

EKOFİLM

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAPIM PLATFORMU

www:// ekofilmplatformu.com